

Lletres Valencianes

Revista del llibre valencià · Número 43 · Desembre 2015

**GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ,
INVESTIGACIÓ, CULTURA I ESPORT**

*Conseller d'Educació, Investigació,
Cultura i Esport*

Vicent Marzà Ibáñez

Secretari autonòmic de Cultura i Esport

Albert Girona Albuixech

Directora general de Cultura i Patrimoni

Carmen Amoraga Toledo

ISSN: 1578-4096

Dep. Legal V-2053-2001

© de la present edició:

Generalitat Valenciana

Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

Av. Campanar, 32, 46015 València

<http://dglab.cult.gva.es>

Direcció

Rosario Tamarit Rius

Coordinació

Carmen Pardo

Consell Assessor

Francisca Cerdà Vara

Jaime J. Chiner Gimeno

Mª Jesús Carrillo Martínez

Secretaria

Raimundo Forner Barres

Administració

Montserrat Ferrer Pereira

Col·laboracions

**Clara Berenguer, Amaia Crespo, Maite Monar,
Manel Alonso i Català, Javier Gay Lorente,
Manu Garrido, Víctor Martínez Sánchez,
Alícia Toledo, Mercè Climent, Empar de
Lanuzà Hurtado, Eduard Ramírez Comeig,
Felip Pineda, Maria Peris Bixquert**

Fotografia

García Poveda

Correcció lingüística

Maria Quiles Ruiz

Disseny i maquetació

Eliseo Soriano

Índex

Llibres premiats

¡Fuego!	5
La balena.....	9
En línia	13
El mirall d'Àfrica	15
Boro, Moro y Puomoro.....	17

Crítica

La vida que creix	21
El llibre de les bèsties	23
Vent d Cabylia. Històries de la història dels valencians	25
Lucrecia Borja, la filla del Papa.....	27

Minicrítica

Fantasmes al palau	29
Ciutat de corrupcions.....	30
Orson Welles. El poder y la ley	31
L'Olivia	32

Llibreries premiades

Llibreria Paris-València.....	33
Llibreria Noviembre.....	39

Especial

Malota y la lectura como refugio	47
--	----

[Fes clic en el títol de la crítica o l'article que vols llegir](#)

Revista Lletres Valencianes núm. 43

ESPECIAL PREMIS ALS LLIBRES MILLOR EDITATS I A LA LABOR
DELS LLIBRETERS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

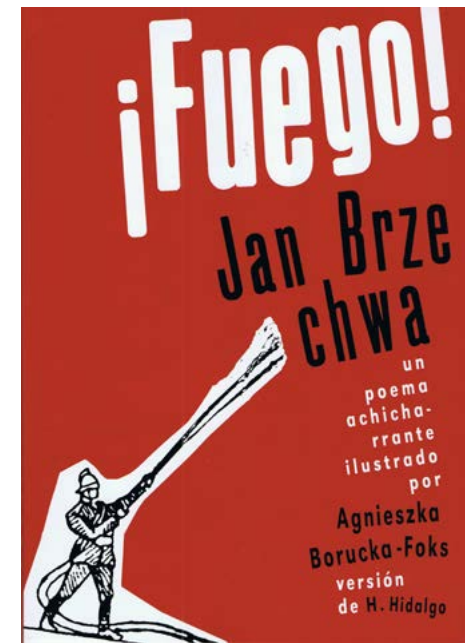
PREMI AL LLIBRE MILLOR EDITAT DEL 2014

¡Fuego!: una declaració de principis

L'aparició d'un catàleg de veus en diversos idiomes per a poder avisar en cas d'incendi quan s'està viatjant per l'estranger ha de ser, necessàriament, una ocurrència de Begoña Lobo i Vicente Ferrer, els enginyosos i gens convencionals editors de Media Vaca. Així, juntament amb les traduccions de la paraula *foc*, i amb la publicació d'un poema infantil com a pretext, apareixen tot un seguit de raonaments entorn del poeta, la il·lustradora, la troballa del poema i altres reflexions i deliris que fan d'aquest un exemplar deliciós però, sobretot, únic i irrepetible. Amb aquests ante-

cedents, guanyar el Premi al Llibre Millor Editat que atorga la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport era una destinació difícil d'eludir. I així ha sigut.

¡Fuego! (*Pali sie!*) és un poema de Jan Brzechwa, un autor molt popular a Polònia que comença amb un bomber que dorm en una torre i que, de sobte, és despertat per una mosca. Aquest inici tan peculiar és el desencadenant de les peripècies que els bombers viuran al llarg d'una intensa jornada de treball. Malgrat que la primera intenció era publicar-lo

¡Fuego!

JAN BRZECHA / Autor

AGNIESZKA BORUCKA-FOKS / Il·lustradora

HERRÍN HIDALGO / Traductor

MEDIA VACA. VALÈNCIA, 2014

48 pàgines / 978-84-938692-7-4 / 18 €

Alcanza la chimenea
la escalera, no sin riesgo.
De las ventanas caen cosas
que se estrellan contra el suelo:
varias mesas, almohadones,
una cómoda, un bargeño,
un mueble con seis cajones,
los seis con agua por dentro.

Un gatito en la azotea
da vueltas muerto de miedo.
Un bombero trepa el muro
para poder socorrerlo.
Siguen cayendo cenizas
(y dos camas, dos percheros,
sillas que dan valteretas...) y
el agua sigue fluyendo.

¡Qué duro que es el trabajo
de los valientes bomberos!
A causa de lo que sudan
algunas se quedan ciegas.
Y, por eso mismo, un joven
se resbala desde el techo.
Otro ve arder su peluca
(este, un poco más viejo),
y otro más se clava un clavo
que le atraviesa el trasero.
Y mientras, los de la bomba,
con el rostro descompuesto,
le piden a san Juanito:
—¡Date prisa en socorrernos!

¡Fuego!
¡¡Fuego!!
¡¡¡Fuego!!!

¡¡¡¡Fuego!!!!

conservant el text en polonés, els consells descoratjadors que va rebre l'editor en contra d'aquesta opció l'empentaren finalment cap a la traducció al castellà. Tot i les primeres reticències, la musicalitat i el ritme del poema original de Brzechwa es conserven en la versió traduïda que, amb la forma de romanç, convida a llegir-se en veu alta. A més, cal seguir el consell de Ferrer i llegir també el poema en polonés disposat al final del llibre.

El poema es presenta amb les il·lustracions d'Agnieszka Borucka-Foks, qui, curiosament, va visitar la fira del llibre per a infants de Bolonya amb una maqueta del projecte que va fer sobre *Pali sie!* el 1999 mentre cursava els seus estudis. Aquell exercici acadèmic va caure en mans de Begoña i Vicente i, uns anys després, forma part del seu catàleg de llibres il·lustrats. La proposta gràfica de Borucka-Foks, moderna i expressiva, s'acobla magistralment amb el text de

Brzechwa. El seu estil plàstic conjuga fotografies, il·lustracions i dibuixos a línia alhora que incorpora la tipografia com un element més de la imatge, uns trets que delaten la formació com a dissenyadora gràfica i que ofereixen un resultat estètic d'una gran originalitat creativa, tant com ho és el text.

Amb tot, *¡Fuego!* no és una història sobre els bombers i el foc. Aquest és el testimoni d'una forma d'editar personal i transgressora; del gust per publicar obres que exploren horitzons diferents i que enceten el debat sobre els prejudicis entorn dels llibres per a infants, una qüestió que sempre ha preocupat els editors. Amb aquesta publicació es posicionen, sense subtileses, i s'inclinen per una literatura infantil que sorprén, que descobreix coses noves, que captiva. Així, per a molts seguiran sent, com ells es defineixen, uns editors de llibres rars. Per a altres, en canvi, són el pont necessari per a arribar a tractar els llibres il·lustrats per a infants amb l'exigència que es mereixen. *Koniec* (és a dir, 'fi').

CLARA BERENGUER

ENLLAÇOS ▾

FITXA

IL·LUSTRADORA

Al balcón el juez se asoma
con su esposa y con su perro.
Se agita bajo la manta
el doctor en pleno sueño;
pero el sueño se disuelve
y, grave, sale corriendo.
Por la ventana del baño
mira un agrimensor luego.

Desde la casa de enfrente
grita el anciano maestro:
—¡Ciudadanos! ¡Traigan agua!
¡Llenen cubas y barreños!
¡El fuego envuelve una casa!
¡Hoy peligro de hundimiento!
¡Fuego! ¡Fuego! ¡Fuego! ¡Fuego!

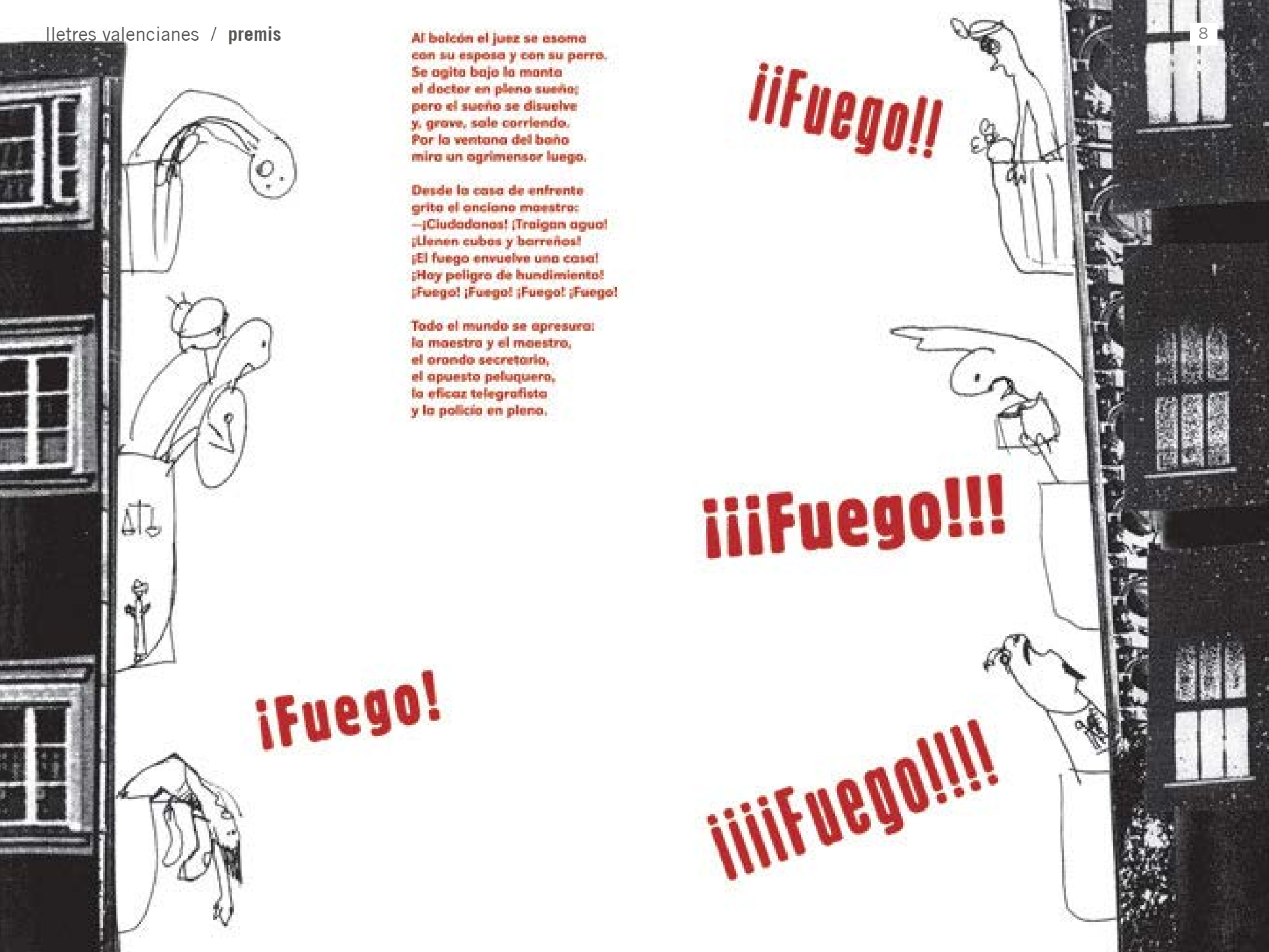
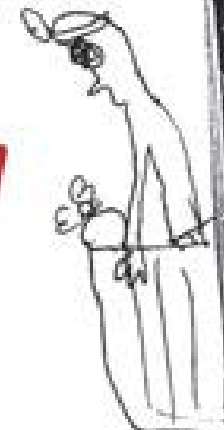
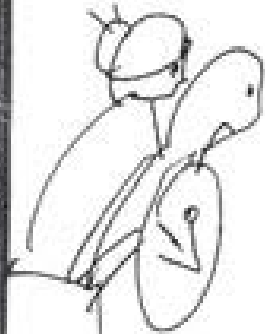
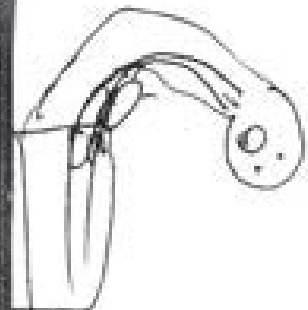
Todo el mundo se apresura:
la maestra y el maestro,
el arado secretario,
el apuesto peluquero,
la eficaz telegrafista
y la policía en pleno.

¡¡Fuego!!

¡¡¡Fuego!!!

¡¡¡¡Fuego!!!!

¡Fuego!

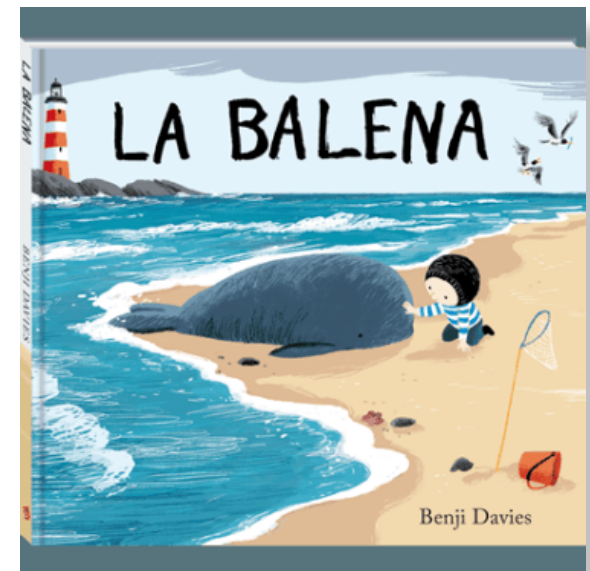
PREMI AL LLIBRE MILLOR IL·LUISTRAT DEL 2014

Entrevista a Benji Davies

Pregunta. Els artistes sempre diuen que es tarda un temps a trobar un estil propi. Com a il·lustrador, tens diferents estils: personatges alegres i de colors vius com en la sèrie de l'«Osset Siset» o més emotius i de tons menys brillants com *La balena*. Amb quin estil de dibuix et sents més còmode o quin et representa més?

Resposta. Crec que has de trobar un ritme en la teua manera de treballar, desenvolupar una perspectiva com a artista i deixar que les teues influències informen els teus gustos, i, llavors, mitjançant això, crees un estil personal de treballar, un tipus d'empremta personal que es fa evident en tot el teu treball. En realitat, és un gresol i l'estil n'és el producte resultant; però crec que és enganyós buscar un estil, hauria de créixer orgànicament, en

cas contrari és artificial. Sens dubte, el meu estil personal es veu de manera més pronunciada en les obres que il·lustre i escric alhora, però crec que també es fa palès en els meus altres treballs.

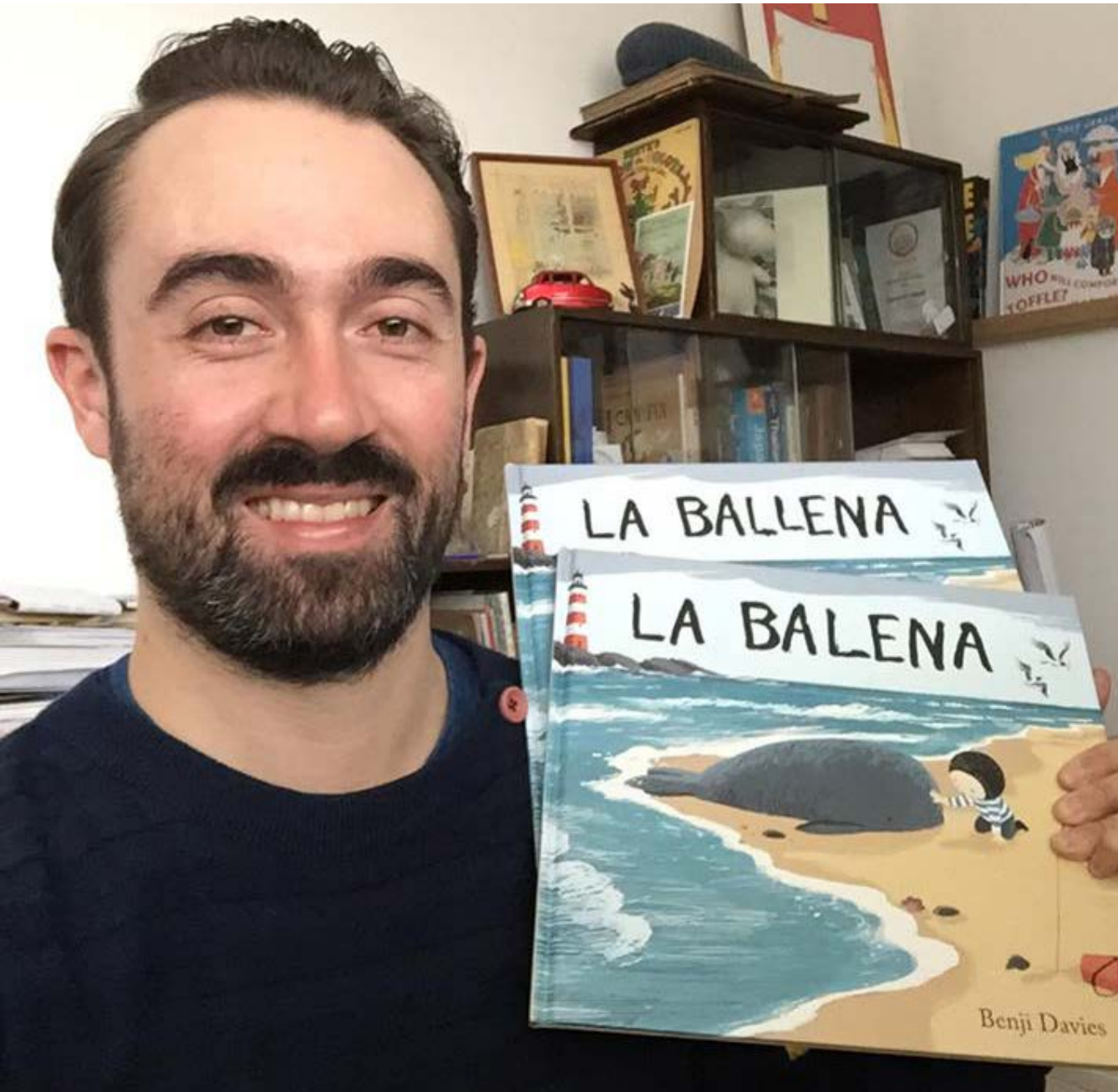

La balena

BENJI DAVIES / Autor i il·lustrador

NÀDIA REVENGA / Traductora

32 pàgines / 978-84-941757-9-4 / 14 €

P. Hi ha un tema recurrent en els teus llibres: animals (que parlen). És perquè als xiquets els agraden les històries d'animals o és per tu mateix?

R. En realitat, els animals dels dos llibres que he escrit no parlen (de moment!). No volia que la balena fóra antropomòrfica en cap sentit. D'aquesta manera es manté en contacte amb la realitat en certa manera, i trobe que així és més màgic.

M'agrada incloure animals en les meues històries, la natura no deixa d'inspirar-me, de manera que, sens dubte, busque incloure-la en les meues obres.

P. Quines altres arts, a banda de la literatura i el cinema, influencien el teu treball?

R. Trobe molt inspiradora la música quan treballo en els meus projectes. Tinc llistes de reproducció de cançons que m'influencien molt i m'ajuden a establir el to i l'estat d'ànim d'una història.

P. Has fet pel·lícules d'animació a més de dibuixos per a àlbums il·lustrats, quin treball ha influït més l'altre?

R. *La balena* va sorgir d'una pel·lícula que vaig fer a la universitat i també tinc un parell de projectes més en procés que desenvolupen animacions que vaig fer fa temps, o projectes de pel·lícules que no van arribar mai a bon

port però que poden resorgir com a àlbums il·lustrats. A la inversa, m'encantaria desenvolupar els llibres novament a pel·lícula, seria un procés molt gratificant.

P. Supose que prefereixes ser alhora l'autor del text i de les il·lustracions, però com que ja has treballat amb altres autors, de quin llibre de la teua infantesa t'hauria agradat ser l'il·lustrador?

R. Aquesta és una pregunta difícil perquè podria fer malbé els llibres que m'encantaven!

El meu preferit era *El tigre que va venir a berenar*, de Judith Kerr; jo mai no podria millorar-ne les il·lustracions perquè és perfecte tal com és. No obstant això, evidentment, seria interessant veure quin aspecte en tindria la meua versió. Si treballara en un format de llibre més llarg, crec que seria interessant reimaginar *El hòbbit*.

P. Dibuixes molts animals, has tingut mascotes al llarg de la teua vida?

R. De menut tenia peixos de colors. I la meua família tenia set conillets d'Índies. La meua tia tenia una caseta amb un poc de terreny i hi criava pollastres, ovelles, porcs i ànecs; m'encantava anar-hi de visita.

P. Quina novel·la transformaries en àlbum il·lustrat?

R. *El llibre de l'estiu*, de Tove Jansson o potser *La guerra dels mons*, d'H. G. Wells.

P. Quina part del procés de treball gaudeixes més? La creació d'idees, els esbossos, l'escriptura del text, l'edició...?

R. Crec que el procés de fer un àlbum il·lustrat és ple de pujades i baixades. És molt més dur del que la gent creu. Trobar idees és probablement la part més difícil. Crec que la millor part és quan tens la idea i l'arc principal de la història ha agafat forma. Una vegada tinc això sóc molt feliç; és probablement la millor part, tot i que és igualment frustrant quan les coses no van bé i

contínuament hi has de fer revisions i canvis. Cal seguir fins que quede bé.

P. Si no fores il·lustrador, què estaries fent?

R. No m'imagino fent res més... però si he de pensar en un treball no creatiu, crec que hauria intentat treballar en alguna cosa relacionada amb les ciències naturals.

P. Créixer en un lloc no molt gran ha influït en la teua imatgeria?

R. El lloc on vaig créixer, Peterborough, tampoc no és tan menut, és com un poble gran (tot i que en diuen ciutat). M'evadia anant

a la biblioteca, i en gaudia; els llibres són probablement la meua influència més gran. Alguns dels meus millors records d'infantesa són anar a la biblioteca durant les vesprades de tardor després de l'escola i immersir-me en aquells mons il·lustrats.

P. Què fa que il·lustrar per a xiquets siga diferent o més atractiu que el teu altre treball com a artista d'animació?

R. Com a autor i il·lustrador puc fer tots els treballs que m'agradaven de la direcció d'animació: escriure, explicar una història, dissenyar personatges, crear mons... però puc explicar les meues pròpies històries, ser-ne l'autor, i que em paguen per fer-ho. N'hi ha res de millor?

AMAIA CRESPO

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

VÍDEO

PREMI AL LLIBRE JUVENIL MILLOR EDITAT DEL 2014

En línia

En línia narra un nou curs escolar a partir dels missatges encreuats de WhatsApp, Gmail, Blogger, Facebook i missatges de text que els protagonistes escriuen. La classe de 1r de Batxillerat d'un institut valencià és el fil conductor que els uneix i on destaca el paper protagonista del tutor, sis alumnes i una mare.

De la mateixa manera que aquesta novel·la fa servir diversos punts de vista per contar-nos una història, aquesta ressenya inclourà una doble visió de l'obra: la d'una professora i la d'una alumna.

Visió de la professora

En línia és molt més que una novel·la basada en converses reals. Ens transporta a una realitat ubicada en un institut valencià, concretament en un 1r de Batxillerat, on les relacions personals formen part del dia a dia, com ara l'amor vertader trobat (o re-trobat), l'assetjament i la inevitable denúncia o la por del sexe iniciàtic.

Aquesta realitat social és un reflex fidel que qualsevol lector vinculat amb la comunitat educativa reconeix i de la qual pot aprendre gràcies als testimonis que es donen en primera persona al llarg de les tres avaluacions en què s'estructura l'obra.

A més, el format que fa servir Jaume Monzó (també professor) no s'allunya gens ni mica de la societat digitalitzada en què vivim, on les xarxes socials assoleixen un protagonisme decisiu com a eina per a fer-nos la vida més fàcil (convocar una reunió de pares mitjançant el correu electrònic) i també com a arma perillosa amb què cal anar amb molt de compte (insultar

En línia

JAUME MONZÓ MARTÍ / Autor

SEMBRA LLIBRES. CARCAIXENT, 2014

141 pàgines / 978-84-942350-6-1 / 12,50 €

companys en un blog). Per aquest motiu, aquesta novel·la invita a la reflexió.

Al llarg d'aquesta obra, contextualitzada amb un ampli ventall de referències actuals (iPhone, *Gran Hermano*), d'una part hi destaquen les literàries, centrades en els versos de Salvat-Papasseit, i, de l'altra, les musicals, on es deixa veure el panorama actual del rock en valencià. Totes dues posen banda sonora a la novel·la i completen aquesta recerca interior dels protagonistes amb un toc poètic.

«Molts cops, després de trobar-me amb els meus alumnes, no puc estar-me de recordar el meu pas per l'institut, per aquest mateix institut.»

Visió de l'alumna

En línia és una novel·la arriscada i trenca-dora per als lectors. Jaume Monzó empra les xarxes socials per a relatar-nos les experiències d'un grup d'adolescents i el seu entorn al llarg d'un curs escolar a l'institut, i tracta temes com l'amistat, l'assetjament, l'amor o les relacions del passat.

Aquesta és una història d'adolescents reals que viuen en un món on la comunicació 2.0 té un paper clau. Un món, que ben bé podria ser l'actual, on un missatge al telèfon o un correu electrònic pot canviar el present dels personatges –i el nostre! A més, els versos de Salvat-Papasseit ens acompanyen al llarg del relat i encreuen les rela-

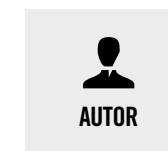
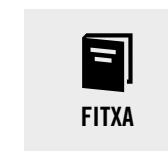
cions dels personatges amb referències musicals –com ara Los Inhumanos o Serrat– i literàries, com ara les obres de Xavi Sarrià.

Un tret destacable és que la història no mor en l'última pàgina, sinó que continua ben viva en la xarxa per mitjà de les publicacions actives dels personatges en els seus comptes de Facebook, mostra de l'èxit del llibre.

«Cadascú de nosaltres és important per a canviar les coses.»

MAITE MONAR VAN VLIET
MARIA PERIS BIXQUERT

ENLLAÇOS ▾

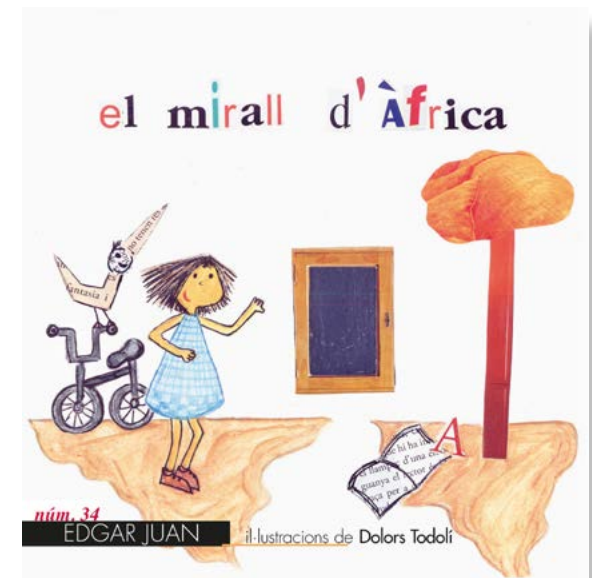
PREMI AL MILLOR LLIBRE INFANTIL DEL 2014

Transmetent el gust per la bellesa i el valor de la solidaritat

Sovint vivim immersos en una rutina que ens impossibilita veure més enllà de la nostra pròpia realitat, una realitat en la qual ens hem acomodat i que ens pensem que és única i inalterable. De vegades necessitem que algú o alguna cosa ens sacsege i ens descobrisca que no molt lluny hi ha qui viu d'una altra manera.

Sovint, quan tenim un llibre a les mans, oblidem que a més d'un simple contenidor d'informació també és un objecte que, com qualsevol objecte, pot ser per si mateix bell, interessant o al contrari anodí. En caure en les meues mans el llibre *El mirall*

d'Àfrica, he sentit que estava davant d'un objecte amb el qual el seu editor, Editorial Denes, ha tingut la pretensió d'oferir-nos un producte on el contingut fóra tan important per a ell com ho era el contingut. Un llibre que, com a objecte, també fóra capaç de

El mirall d'Àfrica

EDGAR JUAN / Autor

DOLORS TODOLÍ / Il·lustradora

EDITORIAL DENES. PAIPORTA, 2015

«CONTES PER A TOTS» / Col·lecció

24 pàgines / 978-84- 943422-1-9 / 9,90 €

seduirnos pel seu format, per la textura dels diferents papers emprats en sobrecobertes, cobertes i interior, pels petits i grans detalls del seu disseny... I la veritat siga dita és que ho ha aconseguit: ens oferix un llibre amb una presentació que n'invita a gaudir de l'interior des d'un pòrtic aparentment senzill i bell.

El continent té dos relats, un de visual i altre de literari. Del visual s'ha encarregat amb intel·ligència, ofici i sensibilitat Dolors Todolí, per al qual ha creat uns dibuixos de traços senzills, acompanyats d'altres elements producte d'una tècnica mixta amb la qual combina el *collage* amb els colorins i les aquarel·les. Todolí ha pretés transmetre amb un llenguatge pròxim al d'un infant el món i l'aventura que viu una xiqueta.

Del relat literari s'ha encarregat Edgar Juan, membre de l'ONG Sendes Solidàries, una entitat que col·labora en l'edició del llibre.

Edgar ens presenta Àfrica, la protagonista d'una aventura que li farà descobrir un món que desconeixia. Àfrica és una xiqueta valenciana, però podria ser de qualsevol altre lloc d'Occident. Una xiqueta que ho té tot: pares que es preocupen per ella, accés a l'educació, a la sanitat, a la cultura, a una alimentació sana, a l'aigua potable, té vestits, sabates, joguets, electrodomèstics, és una xiqueta amb molta sort, però ella no ho sap valorar, potser perquè no ha conegut una altra realitat. És una mica exigent, desordenada i es passa massa hores mirant la televisió.

Un dia, com Alcía, el clàssic de Lewis Carroll, travessa l'espill i apareix en una terra que li és aliena. Allí té l'oportunitat de conèixer un grup de xiquets de pell més fosca, que no tenen ni televisió ni calcer, als quals els falta quasi de tot, però que són capaços d'assaborir i valorar el poc que tenen.

Estem davant d'un llibre que té un objectiu ben definit, un objectiu que va més enllà de la bellesa del mateix llibre: donar a conèixer als infants valencians una realitat de la qual mai no han sentit parlar. A més, també pretén explicar-los, a través de la ficció, la situació en què viuen milers de milions d'infants als països més pobres, despertant-los tot d'una la consciència i

intentant transmetre'ls uns valors positius com ara la solidaritat.

El mirall d'Àfrica, però, també és una proposta interactiva que demana al jove lector, a banda que reflexione sobre allò que li ha anat descobrint l'aventura d'Àfrica, una actitud activa perquè reconstruïska, emprant tisores i pegament, el mirall d'Àfrica on al final podrà veure qui pot ajudar a millorar la vida de Naïm i els altres xiquets i xiquetes del poblat.

MANEL ALONSO I CATALÀ

ENLLAÇOS ▾

FITXA

IL·LUSTRADORA

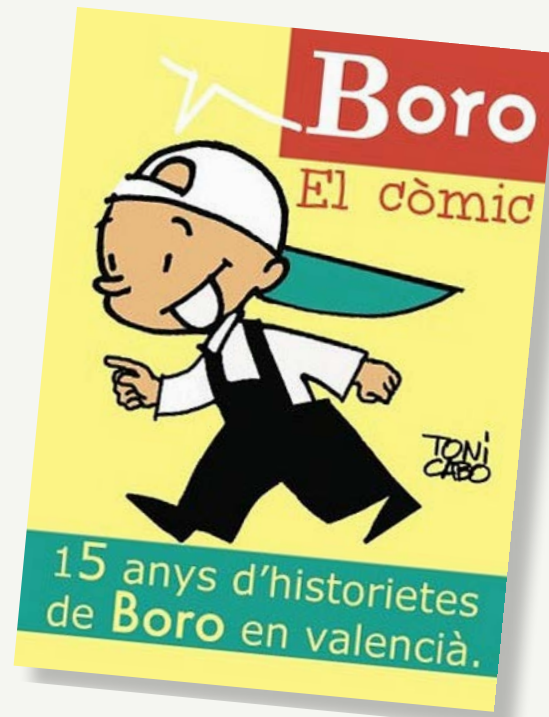

PREMI AL MILLOR COMIC DEL 2014

Toni Cabo: 15 años publicando Boro, Moro y Puromoro

Tenemos la suerte de celebrar la publicación de esta obra en castellano de Edicions de Ponent, dirigida por Paco Camarasa, que recopila historietas de los personajes más populares de Toni Cabo: Boro, Moro y Puromoro, que tienen ya 15 años de vida de papel. Son tres personajes de historieta infantil clásica, y ante todo son tres amigos inseparables que comparten un montón de vivencias y anécdotas.

Y digo suerte porque actualmente cuesta encontrar cómics infantiles de calidad, como los que leíamos antes, que nos formaron como lectores de tebeos y nos hicieron entrar en un uni-

Boro, Moro y Puromoro

TONI CABO / Autor

EDICIONS DE PONENT. ALACANT, 2014

«Crepúsculo» / Col·lecció

112 pàgines / 978-84-15944-14-0 / 20 €

verso cultural despampanante. Hay pocos dibujantes de calidad como Toni Cabo que sean fieles a ese universo infantil que muchos abandonan, y que además lo traten con tanto respeto e inteligencia. Y es complicado acceder a estos tebeos, ya que han perdido mucha visibilidad entre los niños y sus padres; sería necesaria una clara apuesta editorial y comercial, que estuviera apoyada por las instituciones, para que el cómic infantil vuelva a ser popular. Los tebeos que se publicaban como revistas infantiles fueron una gran invención para mí cuando era niño y los sigo leyendo con nostalgia siempre que puedo. He investigado mucho su historia, desde los pliegos con viñetas de siglos pasados, las aucas, las publicaciones de grapa infantiles y de superhéroes, hasta las novelas gráficas para adultos. Pero para mí todo empezó en un kiosco y con un tebeo. Fue un gran flechazo amoroso hacia la cultura gráfica impresa el que esas páginas me regalaron y me captaron como cliente para siempre. Por fortuna siguen existiendo hoy gracias a creadores como Toni y editores como Paco Camarasa y Joan Escrivá de *Camacuc*, y con los que mi hijo también ha podido divertirse. Boro es el personaje principal, un niño entusiasta e imaginativo que, junto con sus mascotas, el gato Puromoro y el perro Moro, se sumerge en su universo cotidiano y familiar, lleno de giros inesperados impregnados por la imaginación, una cualidad que solo los niños saben combinar sin conflictos, de una manera fluida y enriquecedora.

Boro, Moro y Puomoro nacieron después de que Toni hubiese publicado ya muchos años cómic en revistas para niños. Le hacía falta tomar un nuevo rumbo, nuevos retos, crecer con otros personajes y, además, escritos por él. Era un cambio necesario que sabía que sería muy positivo. Así que se lanzó con Boro y sus amigos a una aventura que, sin darse cuenta, ha llegado más lejos de lo que jamás hubiera imaginado. Empezó a publicar el personaje en la revista infantil *Camacuc* y con el paso del tiempo se terminó publicando en tres títulos distintos, *Camacuc*, *Era Garbera* y la prestigiosa revista infantil *Tretzevents*, la más antigua publicada en catalán, editada por L'Abadia de Montserrat, una revista mítica que empezó sus andaduras allá por los años cincuenta. Creó a Georgina, a Lucrecia y a nuestro trío favorito. Sus personajes han ganado fuerza narrativa con el tiempo y han evolucionado mucho gráficamente, desde los primeros dibujos más artesanales, realizados en acuarela y con trazos sencillos, hasta los actuales, de diseño limpio y líneas muy depuradas. Estas caricaturas deliciosas son ideales para los ojos de un niño, que, en esta tierra de ilustradores, por educación, tiene entrenada la vista para los dibujos de línea clara de la escuela valenciana, a la cual Toni se adhiere de forma y corazón.

Estas coloristas páginas encajarían perfectamente en una de mis revistas humorísticas infantiles favoritas, junto a Pumby, mi héroe

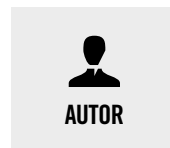
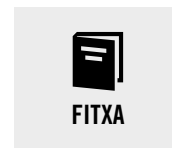
de *paraeta*, que conformaron una preciosa e irreplicable época del tebeo español. Al leer estas páginas, veo que Toni también se quedó tocado por esos mismos tebeos y descubro que, a su manera, ha vuelto a dar vida a esos animales parlantes, compañeros de los niños, en un universo de gags, aventuras y acción incesantes, con bocadillos explosivos y letras en mayúsculas con exclamaciones continuas, figuritas en acción empujadas por líneas cinéticas que rompen narrativamente el aburrimiento. Gracias a su fecunda imaginación, los niños y niñas lectores pueden seguir escapándose de los pesados deberes del cole, de la ajetreada ciudad, de las máquinas de juegos estresantes, a este espacio amable de las viñetas, pues leerlas es como jugar.

Esta publicación ha ido acompañada de una extensa programación de talleres y presentaciones por librerías, bibliotecas, la Fira del Llibre y escuelas, donde Toni ha mostrado a los alumnos cómo se realizan sus historietas, y cuya gran labor ha culminado en una exposición muy divertida y educativa en el Centre Octubre de Cultura Contemporània, donde disfrutamos de una selección estupenda de viñetas de Boro, Moro y Puomoro, y donde incluso los vimos convertidos en personajes con volumen, estupendos personajes que quién sabe si alguien se lanzará a animar en otros soportes. ¡Le deseo mucho éxito al autor! ¡AUPA, TONI! ¡GUAU! ¡MIAU!

JAVIER GAY LORENTE

ENLLAÇOS ▾

Versos i il·lustracions per a créixer

Marc Granell és un dels autors valencians més estimats i respectats i la seua extensa trajectòria ha estat recentment motiu d'antologies i estudis diversos. Aquesta tardor, l'editorial Andana se suma a aquesta cadena d'homenatges amb la publicació *La vida que creix*, una selecció de Josep Vicent Garcia dels versos més coneguts d'aquest poeta, que inclou un parell de sorpreses inèdites, i s'acompanya de les delicioses il·lustracions de Paulapé.

La poesia està present al llarg de la nostra vida, forma part de la nostra quotidianitat, dels nostres sentiments, en definitiva, del nostre procés de

maduració i Marc Granell bé que ho sap; és per això que entén la poesia com un mitjà d'autoconeixement i de comunicació, sobretot, quan escriu per als infants. La presentació i

La vida que creix

JOSEP VICENT GARCIA / Tria i introducció

PAULAPÉ / Il·lustradora

ANDANA EDITORIAL. ALGEMESÍ, 2015

56 pàgines / 978-84-16394-09-8 / 9 €

seqüenciació d'aquest recull s'organitza entorn de 23 poemes que segueixen un ordre estructurat a partir dels eixos temàtics següents: poemes de Marc Granell; postals; farem festa d'amor; el vers que crida, i el teu cor, un llibre. Així, mitjançant aquesta ordenació tan personal, Josep Vicent Garcia ens convida a endinsar-nos de nou en el món del poeta i a redescobrir els trets habituals dels seus versos, com ara la riquesa de recursos expressius, el compromís amb el món en què viu i amb la llengua, la sinceritat dels sentiments i el gran sentit del ritme i

la musicalitat. Aquestes últimes, a més, són unes característiques especialment apreciables en la seua obra infantil i s'acusen amb força en aquesta tria.

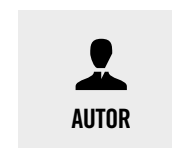
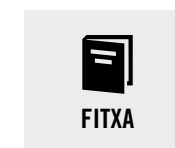
La vida que creix, amb tot, no és només una col·lecció de versos ja que les il·lustracions de Paulapé dialoguen amb els poemes de manera que aconsegueixen un equilibri textual i visual francament suggeridor. L'economia de colors amb què es presenten les imatges és conseqüència d'haver treballat amb la tècnica de la serigrafia durant un temps però, tot

i això, aquesta tendència formal és ja part del segell personal d'una il·lustradora amb un estil particular i una identitat pròpia que ha sabut fer-se un lloc dins del panorama de la il·lustració valenciana. Les il·lustracions es mouen amb subtilesa, sense destorbar, i s'acoblen amb l'obra alhora que combinen la intensitat de les tintes planes amb la senzillesa de les composicions, de manera que es converteixen en metàfores originals de les paraules del poeta.

El pròleg d'aquesta col·lecció de versos, de lectura recomanada per la petita biografia que ofereix de Marc Granell, s'enceta amb un divertit retrat de l'escriptor, qui canta en un dels poemes seleccionats que «els poetes són els éssers més inútils que hi ha sobre la terra». I, ara haurà de perdonar-me, però no puc estar més en desacord amb aquesta afirmació perquè, qui donaria als lectors el caliu que només els poetes saben transmetre amb les paraules? Qui contribuiria en el despertar de la sensibilitat literària? No se m'ocorre millor nom que el de Marc Granell. Que visquen els poetes, doncs.

CLARA BERENGUER

ENLLAÇOS

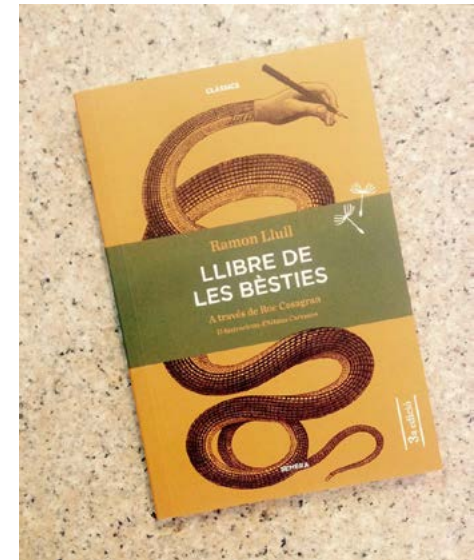
Llull, Casagran i Carrasco: la conjura de les bèsties

Una de les tasques més ingrates que els humans hem assignat als animals –d’entre tantes, possiblement la més indigna– és la de fer-los servir de mirall on (re)descobrir les nostres pròpies misèries a través de les faules. Deixant a part eixa mostra més de crueltat vers les nostres germanes les bèsties, és ben cert que el fet de radiografiar el nostre comportament mitjançant la humanització d’aquestes ens ha permés despersonalitzar el relat, sense la necessitat

d’assenyalar ningú amb el dit, i deixar un document dels trets de l’ànima humana que perviuen des d’antic, amb la paraula escrita i dibuixada. A més a més, analitzar-nos i castigar-nos com a espècie d’una manera tan caricaturesca ho fa tot molt més suportable i infinitament més divertit. Com va dir Oscar Wilde: «si voleu dir-los la veritat, feu-los riure o us mataran».

Eixa capacitat d’esdevenir un clàssic immortal que tenen algunes faules

El llibre de les bèsties

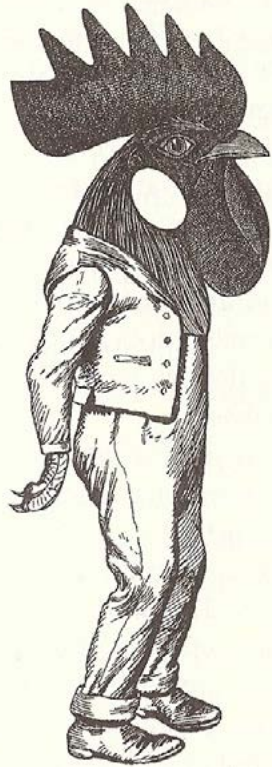
RAMON LLULL / Autor

ROC CASAGRAN / Adaptació

AITANA CARRASCO / Il·lustradora

SEMBRA LLIBRES. CARCAIXENT, 2015

112 pàgines / 978-84-943736-2-6 / 10 €

que analitzen la condició humana és el reflex no només de l'encert dels autors a l'hora de posar el dit en la nafra, sinó també de la nostra tossudesa i del nostre menyspreu per aprendre de les experiències del passat. Eixa condició de clàssic immortal és, d'entre tants, un més dels valors del «Llibre de les bèsties», del mallorquí Ramon Llull, escrit fa més de 700 anys. Inclòs com un capítol més del seu *Fèlix, o Llibre de les meravelles*, el relat del «Llibre de les bèsties» elabora un retrat politicsocial de les relacions jeràrquiques del poder en l'edat mitjana i les intrigues d'un grup d'animals per a aconseguir-ho.

Recuperat com un relat en si mateix per l'editorial Sembra Llibres mitjançant l'adaptació de Roc Casagran (Sabadell, 1980) i amb les il·lustracions d'Aitana Carrasco (València, 1978), aquesta nova edició del *Llibre de les bèsties* té unes quantes virtuts a destacar: en primer lloc, la preocupant actualitat que té, amb un grup d'animals que exemplifiquen la roïndat de les relacions de poder, encapçalat per la rabosa Renard, incitadora d'assassinats, traïcions i conjures de tot tipus per tal d'aconseguir els favors dels poderosos i, en últim terme, el poder absolut; en segon lloc, l'acurada actualització lingüística feta per Roc Casagran que, tot i respectar el text original, fa que la lectura siga molt més lleugera, amena i accessible, i, en tercer lloc, però igualment important, hi destaca la sobrietat i l'elegància de les

il·lustracions d'Aitana Carrasco, que ens presenten cada personatge posant l'accent en la seua «personalitat» i el seu caràcter, mitjançant *collages* d'animals formats per retalls d'antics gravats que, ben encertadament, donen la idea de ser menyspreables éssers humans disfressats i que, novament, juguen amb la atemporalitat dels fets narrats i a propòsit de qui s'està parlant en realitat.

I tot això amb l'humor satíric d'un Ramon Llull, capaç dels més elegants, subtils i divertits diàlegs. Una xicoteta joia de llibre elaborat gràcies a la bona sintonia de sis urpes: les de Llull, Casagran i Carrasco; com succeeix, en fi, quan tres bèsties es conjuren per fer un bon llibre.

MANUEL GARRIDO

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

ADAPTACIÓ

IL·LUSTRADORA

VÍDEO

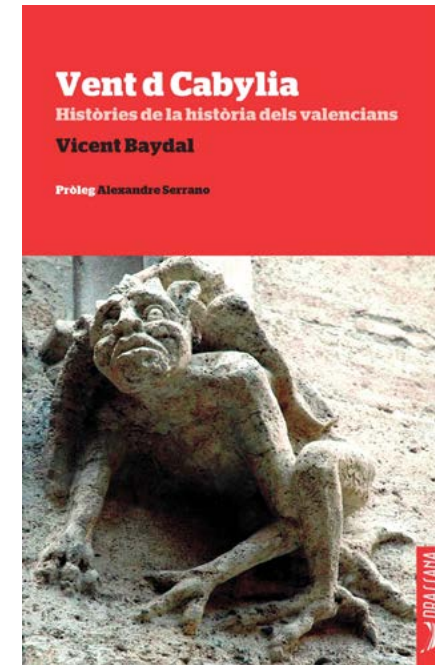
Vents del passat

Tots els col·lectius humans tenen passat, però no tots tenen història. La història és una cosa que creem els historiadors a partir de vestigis que ens arriben del passat, i amb estos construïm un relat al qual anomenem *història*. Per tant, fins que algú no decideix parlar històricament sobre un col·lectiu, este té passat, i segur que tindrà formes de representar-lo en el present, però que, al remat, no són història, que és –torne a repetir– una cosa molt específica fruit del treball dels historiadors.

Tots els relats que els humans fem sobre el nostre passat col·lectiu tenen diverses funcions, la principal de les quals és, generalment, donar un sentit de continuïtat en el temps al passat

tal com es troba en el present, amb tot el que això comporta. Per exemple, quan algú diu que «Espanya té més de 2000 anys» el que està fent és projectar l'Espanya actual, l'Estat nació, en un passat en el qual este no estava, però que li dóna una legitimació per eixa antiguitat.

Així doncs, els discursos sobre el passat, i especialment la història, esdevenen eines polítiques en tant que tota col·lectivitat és política per definició. La lluita per la història, la lluita pel passat, és una lluita que, lluny de l'abstracció que *a priori* açò poguera tindre en una cosa –el passat– que ja no existeix, tots vivim dia a dia. El passat en mil relats i formes diferents ens condiona a cada passa que donem

Vent d Cabylia. Històries de la història dels valencians

LLIBRES DE LA DRASSANA. VALÈNCIA, 2015

«ODISEA» / Col·lecció

120 pàgines / 978-84-9438-854-5 / 14,75 €

i, ben conscients d'això, la lluita per la dominació del passat en la seua forma acadèmica històrica ocupa un espai destacat en l'estira-i-arronsa entre col·lectius dominants i dominats.

Joan Fuster digué allò de «la política o la fas o te la fan» i, com a ítem polític, la història o la fas o te la fan. I és ací on entra el punt central que vull considerar sobre el llibre que ens ocupa, *Vent d Cabylia: Històries de la història dels valencians*. Com a col·lectiu dominat, el passat dels valencians quasi mai ens arriba o, quan ens arriba, és mitjançant una interpretació que no és la nostra. Si la projecció que es fa de nosaltres en el passat no està feta per nosaltres, algú

altre condiciona la nostra identitat col·lectiva en el present. Com a historiador valencià, Baydal decidí fa temps fer un blog en el qual comentava coses que es trobava en el seu treball com a historiador. Això sí, de manera molt més lleugera que en un treball històric a l'ús, però amb el segell de qualitat que li dóna la seua professió.

D'este blog han eixit els textos que recull el nostre llibre, una selecció que busca entretenir el lector, introduir-lo en un món –el de la història– al qual estranyament el públic general s'acosta si no és que està processat. Per tant, davall d'una façana lleugera, s'amaga un recull de textos que la major part de les vegades ens donen xicotetes espurnes

d'orgull comunal, notícia del que fórem per a bé o per a mal, i anècdotes eroticofestives. Així mateix, recull els conflictes amb Castella quan el castellà començà a substituir el valencià, pornografia i llibertat d'expressió a la València del XIX, corrupteles barroques, que han dit de nosaltres altra gent, i altres històries que, tot plegat, fan que *Vent d Cabylia* siga una obra fàcil de llegir i lleugera, però alhora interessant, sobretot pensant en un públic general que vol conèixer més d'on venim; això sí, segons el nostre propi parer.

VÍCTOR MARTÍNEZ SÁNCHEZ

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

BLOG DEL LLIBRE

BOOKTRAILER

Lucrecia Borja remasterizada

L'actor, dramaturg i premi Nobel Dario Fo ha novel·lat una biografia que reconstrueix amb una llum nova els episodis de la vida de Lucrecia Borja, a la qual presenta com una dona culta, intel·ligent, sensible, mecenes de les arts i de les lletres, amant del bon govern, honrada estadista, generosa i altruista.

No és gens d'estranyar que un tarannà com el de Dario Fo s'engresque a rehabilitar la figura de la filla del papa Borja, que va passar a la història com a incestuosa, perversa, intrigant i sense escrúpols. Així la van tractar els historiadors medievals i posteriors i és la imatge que van recollir i difondre la literatura i el cinema.

Lucrecia Borja va ser tota una dama del seu temps, però també una víctima de l'ambició del seu clan; utilitzada pel pare, el papa Alexandre VI, i el germà,

Cèsar Borja, per a forjar aliances familiars favorables als seus interessos polítics. La Lucrecia que ens presenta Fo es queixa i es mostra contrariada per la manipulació que els seus familiars exerciren sobre ella, a qui gens no els van importar ni els sentiments ni el criteri de la jove. Però el retrat de Fo ens suggereix una dona astuta que sap molt bé que la seua supervivència depèn de la del seu clan. No es tracta, doncs, d'anar de la imatge malèfica que li ha reservat la història a la d'una dona víctima i pusil·lànime.

Lucrecia Borja, la filla del Papa

DARIO FO / Autor

ENRIC SALOM / Traductor

192 pàgines / 978-84-902630-1-3 / 19,95 €

No, la Lucrecia de Fo no és una ingènua, sinó tot el contrari, és algú sagaç, capaç de seduir i utilitzar aquest poder quan cal, que administra una fortuna, lleva exèrcits i, fins i tot, arriba a substituir el seu pare, el papa, com a vicària. Per tant, la seua desgràcia no és haver nascut una Borja, ni tampoc haver nascut dona, sinó haver nascut una persona amb escrúpols en aquest entorn familiar, social i polític. L'amabilitat del retrat de Fo ens fa pensar si, potser, el dramaturg no es degué haver passat de rosca en els seus intents d'eliminar la imatge sinistra de Lucrecia que ha predominat durant cinc segles. Siga com siga, la novel·la aconsegueix transmetre allò que té d'apassionant la seua protagonista i també l'època que li va tocar viure.

El Nobel italià s'esforça per defugir de forma radical aquesta llegenda negra que plana sobre Lucrecia i tota la seua parentela. Quins personatges malèfics, vist d'ací i ara! Era per perfídia que actuaven així? De quin pasta estaven fets aquests Borja que no tenien inconvenient d'utilitzar els de la seua pròpia sang per a satisfer la set de poder?

Els Borja no eren ni més ni menys diabòlics que qualsevol altre poderós de l'època. Els seus mètodes ens poden semblar, des de l'òptica actual, expeditius, quan no vils i repugnants, però no desentonaven amb el context polític en què van viure i governar, on la intriga, la manipulació i, fins i tot, l'assassinat eren el pa de cada dia en els

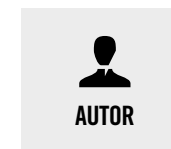
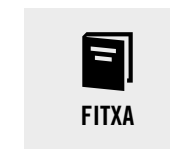
cenacles més exquisits. Aquest era el clima de la Roma corrupta que es van trobar els Borja. Aquests eren els codis medievals de la política –en alguns aspectes no massa diferents als d'ara– i, tanmateix, altres personatges del moment i del mateix pelatge que els Borja no han traginat per la història la mala fama d'aquests. I això? Bé, potser sí que eren un xic més pèrfids que altres coetanis, tot i que és possible que aquest aspecte diabòlic els vinguera sobretot per la seua procedència hispànica. Està clar que els europeus no els perdonaren el seu origen meridional i no van poder pair mai que arribaren a controlar el panorama com ho feren, ni a assolir les quotes de poder a què arribaren... I, és clar, si aquesta era la imatge dels Borja que havia de transcendir, hi faltava un ingredient essencial: el d'una dona malèfica. Vet ací el paper de Lucrecia Borja. I, en renovar la imatge d'aquesta, Dario Fo ho fa de tota la saga per a dir-nos que no van ser ni millor ni pitjor que els altres i el que sí que van ser personatges enigmàtics i magnètics. En efecte, aquesta tríada –Roderic, Cèsar i Lucrecia– estava formada per uns seductors innats i això els feu remarcables en la seua època i això, probablement, els va carregar amb aquesta mena de llegenda negra. Les enveges són un dels motors de la història. El que ens vol dir Dario Fo és que els Borja, amb tots els seus excessos, però també amb el seu mecenatge artístic i visió d'estat, eren preferibles a molts dels polítics d'avui dia, curts de mires

i obsedits en l'ànsia de poder i a instal·lar-s'hi. Aquelles intrigues i conspiracions borgianes no eren massa diferents a les d'avui, potser, en tot cas, eren més espectaculars. I si això serveix per a la saga Borja en conjunt, encara més per a Lucrecia, que, segons Fo, no estava contaminada d'aquesta obscuritat que van caracteritzar les actuacions del pare i el germà.

Aquesta primera novel·la del dramaturg italià és una recreació imaginativa i libèrrima de la història de Lucrecia Borja i de la Itàlia renaixentista. I ho fa mitjançant escenes i converses que embasten un relat àgil i viu, com era d'esperar de la mestria de Fo per als diàlegs i la posada en escena. De segur que els amants dels relats històrics i de la Itàlia renaixentista gaudiran amb aquesta Lucrecia remasteritzada.

ALÍCIA TOLEDO

ENLLAÇOS ▾

Fantasmes al palau.

IVAN CARBONELL / Autor

PREMI BERNAT CAPÓ DE DIFUSIÓ DE
LA CULTURA POPULAR 2014

EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2015

«LA FARGA» / Col·lecció

240 pàgines / 978-84-9904-165-0 / 17 €

ENLLAÇOS

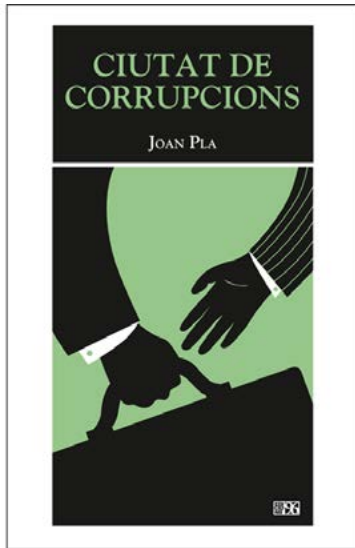

La por que ens agrada

Tots hem gaudit de por alguna vegada: escoltant rondalles sorprenents vora el foc quan érem infants, contant històries tenebroses de més majors a les nits de campament, invocant esperits amb una *ouija* casolana... Els fets que no podem explicar ens atrauen des de sempre i per sempre, més encara si estan protagonitzats per persones que han viscut entre nosaltres o s'ambienten en paratges o edificis que ens són ben coneguts.

Ivan Carbonell ha recorregut de nord a sud el País Valencià per recollir un bon grapat de les nostres tradicions esotèriques i bastir aquest llibre que va merèixer el XVI Premi Bernat Capó de difusió de la cultura popular. Afortunadament, aquest manual, que trenca amb gran mestria les fonts orals, les històriques i les literàries, no està adreçat només als iniciats. Així que, si us atreviu a obrir-lo, coneixereu el secret d'alguns fantasmes que pul·lulen per castells, els paratges d'aigua on se us pot aparèixer una encantada, els monstres que generació rere generació han esglaiat els més menuts, els misteris que amaguen alguns cementeris, esglésies o palaus, el poder que tenen les persones que curen de gràcia o els casos que s'han intentat ocultar sobre extraterrestres i intraterrestres.

Però, com molt bé diu l'autor, aquest llibre sols aspira a ser corregit i augmentat, perquè qualsevol persona podria explicar altres històries sobrenaturals. Cal cercar-les, conèixer-les i contar-les, perquè aquestes històries formen part de la nostra literatura oral, essència de la cultura popular, que és una biblioteca intangible a l'abast de tots. I també, com molt encertadament ha fet Ivan Carbonell, cal deixar-les escrites perquè ja no s'obliden.

Ciutat de corrupcions

JOAN PLA / Autor

EDICIONS 96. LA POBLA LLARGA, 2014

«DE 6 A 96» / Col·lecció

280 pàgines / 978-84-15802-37-2 / 15 €

ENLLAÇOS ▾

FITXA

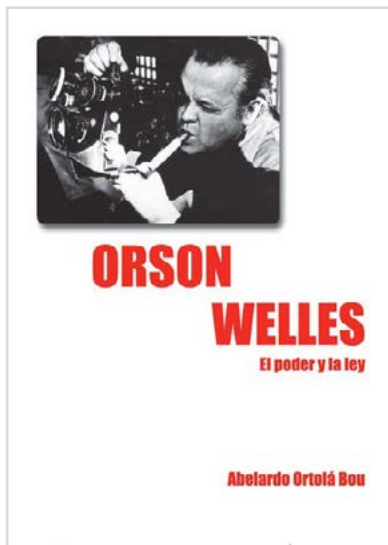
AUTOR

Ciutat de corrupcions

El tràfic d'influències i la corrupció que ha abastat quotes elevades en la societat valenciana fins a corcar la confiança dels ciutadans en la classe política i empresarial és el tema triat per l'escriptor Joan Pla en les seues darreres novel·les, *Don Fabrizzio i un cadàver al Prince Building* (2011) i *Ciutat de corrupcions* (2014). Dues novel·les en les quals, mitjançant el gènere de lladres i serenos, Joan Pla intenta, d'una manera corrosiva, explicar-se i explicar-nos el que ha passat al nostre país en les darreres dècades. Les dues novel·les estan situades en el mateix espai geogràfic i són correlatives en el temps. El retrat que fan de la nostra classe política i empresarial és bastant negre, amb unes actuacions pròpies de bandes mafioses. *Ciutat de corrupcions* és un extens relat, àgil, ben travat, en el qual assistim perplexos a les martingales de diferents individus per aconseguir el poder polític i controlar els pressupostos de diverses institucions, a fi d'atorgar contractes i repartir-se'n els beneficis amb els empresaris. En la lluita pel poder tot val, i això convertix en companys de viatge enemics acèrrims.

Joan Pla aconsegueix, per una banda, atrapar el lector en una trama criminal d'acció trepidant i, per l'altra, fa un fresc cru d'una part de la classe política i empresarial que ha viscut obsessionada pel guany fàcil.

MANEL ALONSO I CATALÀ

Orson Welles. El poder y la ley

ABELARDO ORTOLÀ BOU / Autor

EDITORIAL TIRANT LO BLANCH. VALÈNCIA, 2014

«CINE Y DERECHO», 41 / Col·lecció

120 pàgines / 978-84-9053-579-0 / 19,90 €

ENLLAÇOS ▾

FITXA

Welles, valors o ressentiment?

Aquesta és una invitació a endinsar-se en un univers, el del cineasta Orson Welles, on «poder i llei» són dos temes fonamentals, ja es tracte de processos, drets humans, enriquiments sense causa (lícita), corrupció policial, abús de poder, totalitarismes, aplicació de la llei en benefici propi. El tema de la justícia i el poder és recurrent en l'obra de Welles i això és palés en els arguments dels seus films i en els personatges que hi apareixen. Sovint, aquests són encarnacions antagòniques de diferents maneres d'entendre el poder i la llei (magnats omnipotents, investigadors i detectius, monarques i bufons shakesperians o individus kafkians). És ben coneguda la tendència progressista del director, el seu rebuig cap al feixisme, la seua defensa de la llibertat d'expressió i l'oposició al procés de «la cacera de bruixes» i, fins i tot, les temptacions d'abandonar el cinema per a dedicar-se activament a la política. Les seues obres retraten individus corruptes que utilitzen la riquesa, les influències i el poder per tal d'aconseguir els seus objectius, i són capaços d'abandonar la seua ideologia per una altra que servisca als seus interessos. Tots són personatges detestables, fraudulents, malignes i la major part dels quals, casualment, Welles va interpretar. Això ens fa pensar... era Orson Welles un demòcrata convençut, defensor de la legalitat i la igualtat o el que hi ha realment al darrere és un sentiment pregó de desconfiança en l'ésser humà? Aquesta és la qüestió principal que plantegen les pàgines d'aquesta anàlisi de la col·lecció «Cine y Derecho» pel que fa al món de cel·luloide construït per Orson Welles.

ALÍCIA TOLEDO

L'Olivia

IAN FALCONER / Autor i il·lustrador

NÀDIA REVENGA GARCIA / Traductora

JULI JORDÀ / Revisor

PREMI CALDECOTT & MEDAL HONOR BOOK

ANDANA EDITORIAL. ALGEMESÍ, 2015

«ÀLBUMS IL·LUISTRATS LOCOMOTORA» / Col·lecció

36 pàgines / 978-84-16394-03-6 / 14,50 €

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR

ENTREVISTA

Olivia es presenta

Quan agafí *L'Olivia* per primera vegada, el que més em sobtà fou l'ús del color: un roig viu, limitat i net, amb negre. I ara, a les xiquetes amb què l'he mirat els ha succeït el mateix: el color! I han mostrat simpatia per Olivia i pel dibuix de línia solta i expressiva. Per això es fixen en com balla, exploren la robeta que es posa, se sorprenden del seu castell d'arena, tan paregut a... l'Empire, prop del carranc, tan menut! Miren amb Olivia les pintures i somriuen enjogassades davant les petjadetes, camí de la banyera.

Aquesta porqueta que juga, s'enutja, s'ocupa dels seus animals, té curiositat per saber i somia, és captivadora. L'autor ha travat amb molta gràcia, com si fóra un màgic, referents d'arquitectura, de pintura, de música, de cant i de dansa i els ha fet arribar als infants.

L'Olivia, de l'il·lustrador americà Ian Falconer, aparegué el 2000 i el 2001 guanyà el Caldecott Medal & Honor Book. I més tard creà més títols. Enguany el publica l'editorial Andana, que ja va publicar *L'Olivia i les princeses* el 2013 i *L'Olivia es prepara per al Nadal* el 2014. Felicitem l'autor i l'editorial i tant de bo puguem tenir-ne més obres a l'abast.

EMPAR DE LANUZA HURTADO

PARIS-VALENCIA

LIBRERIAS

A RECER DE L'AMOR PELS LLIBRES

La Generalitat ha concedit enguany el Premi a la Millor Llibreria Tradicional a les Llibreries París-València, un espai molt familiar per a totes les persones aficionades a la lectura del Cap i Casal. En saber-ho, acudírem a visitar Anna Olivert com a responsable de l'equip que la gestiona. L'estampa habitual és de públic que passeja entre la frondosa oferta d'exemplars del local, que circulen pels múltiples corredors

en què està ramificada la llibreria del carrer de Pelai. Entre d'altres, veiem un xiquet, acompanyat pels seus iaïos, que agafa llibres, els canvia i bota d'un estímul editorial a un altre mentre li recorden que n'ha de triar un, o dos, i millor si són infantils... A mi també m'acompanya Marc, de 7 anys, que desapareix i s'asseu en algun racó de la llibreria a mirar còmics i llibres, clàssics i primeres històries dels personatges més populars del moment, però sovint reap-

reix i ens interromp per tal de mostrar-nos els nous descobriments. Davant del seu entusiasme, Anna somriu i aprofita per a recordar la importància que els menuts s'acostumen a tocar llibres, a descobrir per ells mateixos les llibreries i que en gaudisquen... Ho rebla amb «tenim una llibreria perquè som uns enamorats dels llibres i jo em vaig criar així, entre llibres, amb persones que encomanaven aquesta passió».

El premi atorgat per la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport és el reconeixement d'enguany a la llibreria amb millor trajectòria, i París-València en disposa d'una ben bona d'explicar. L'any 1954, Cipriano Olivert intentava donar eixida al gran fons de llibres acumulats a sa casa amb una parada a la plaça Redona. No obstant això, més que vendre'n, esdevingué un punt d'intercanvi de llibres, motiu que va portar a reconvertir el comerç familiar en llibreria de vell. Des de bon començament, les llibreries París-València han demostrat agilitat en la tasca d'acostar-se als lectors i han obert múltiples punts de venda al públic entre els quals hi ha, de manera paradigmàtica en la seua vocació de servei a la lectura, la primera llibreria automòbil privada. I van mantindre aquesta iniciativa, que viatjava arreu del País Valencià, prop de deu anys. L'any 1965 obriren la seu principal al carrer de Pelai, enfront del trinquet. I a hores d'ara l'acompanyen llibreries al parterre d'Alfons el Magnànim, a la Gran Via Marqués del Túria, i al carrer de

Navellos, a la boca de la plaça de la Mare de Déu. Al capdavant, unes llibreries indescribibles dels records de la ciutat viscuda i que desborden en importància unes xifres aclaparadores: més de 1.200 m² oberts al públic, un espai semblant de magatzems i una oferta en estoc de més de 150.000 títols. Des que l'any 1969 fou ampliada la Fira del Llibre Antic i d'Ocasió de Barcelona, París-València hi col·labora; també han estat fundadors, juntament amb altres llibreries, de la Feria del Libro de Antiguo y de Ocasión de Madrid, a més de la de València, el 1977. També acudeixen a aquestes fires de Castelló i d'Alacant. Una passió per la circulació dels llibres que connecta els seus començaments amb la venda per correu per tot Espanya mitjançant el catàleg i amb l'oferta actual de venda de llibres antics i descatalogats mitjançant Internet.

Entre els llibres podem descobrir mil interessos i milanta curiositats, aquests basteixen escales que ens ajuden a pujar en coneixements i també ens obrin espais d'entreteniment i descans. Més específicament, en la literatura trobarem selves, boscos o jardins, emocions i empatia de la imaginació, les enormes extensions de la fantasia i també la diversitat de traslladar-la, les formes múltiples de comunicar les experiències humanes, sempre obertes a sendes poc transitades. La diversitat d'interessos lectors probablement no quedarà òrfena als corredors de París-València.

A banda de les novetats editorials, ací tenim accessibles exemplars procedents dels fons de les editorials, que esperen serenament els ulls d'algun lector fora de la pressió i l'ansia de la moda de cada temporada. Però, a més, són típiques les ofertes en llibres que permeten que tota butxaca pugui gaudir del plaer de la lectura. I encara reserven un producte específic de la casa: les

reproduccions facsímils. D'ençà 35 anys n'han publicat 1.200, 500 dels quals són de temàtica valenciana. Han aprofitat originals propis o cedits pels clients per a unes edicions modestes però molt interessants.

En parlar de negoci, Olivert torna a fer referència als xiquets i diu que «continuarem mentre la gent vingui a satisfer la seua

curiositat entre els llibres de paper; per això cal que els menuts també els valoren, perquè ara poden trobar moltes altres atraccions que els allunyen d'aquesta passió de llegir el món». Parlem de les incerteses del futur, que ara fan que mantindre's siga una victòria, i del gust específic de tocar els llibres. En l'altra cara de la moneda, es plany dels canvis, a causa de llibres electrònics o la crisi, que s'han endut llibreries del nostre paisatge ciutadà: «hem vist tancar moltes llibreries, de companys en aquesta aventura i, en definitiva, molts amics».

«Estem molt contents que ens hagen recordat, és clar; és un detall bonic. I sobretot vull agrair a totes les persones de l'equip que fa que París-València funcione i done bon servei als clients. Les persones de botiga, de gestió i de magatzem».

Anna es mostra conscient que el més important és mantindre la fidelitat i confiança del públic lector. Son pare, Cipriano Olivert, havia viscut un grapat d'anys a França i un cert enyor impregna el nom del comerç familiar que ell fundà i que continuen els fills. Però també hi incorpora un accent pràctic, ja que allà havia conegut un model de

negoci en què conflüen els llibres de vell amb les novetats, i aquesta barreja de gèneres i seccions que ofereix París-València era una novetat per ací. Evitar separacions que puguen provocar dificultats en el camí de la lectura: que entre lectors i objectes que conserven sorpreses, emocions i coneixences, l'única guia corresponga a la curiositat de cadascú. Ací rau un altre secret de l'èxit de París-València.

En comentar el premi rebut, se li ompli la cara d'alegria i se'n mostra ben agraïda. «Estem molt contents que ens hagen recordat, és clar; és un detall bonic. I sobretot vull agrair a totes les persones de l'equip que fa que París-València funcione i done bon servei als clients. Les persones de botiga, de gestió i de magatzem». Ella és ben conscient de la relació estreta que necessiten mantindre amb les persones que busquen lectura. En eixe aspecte sembla que la confiança del públic lector resulta vigorosa. I aquest, certament, és el principal reconeixement per a la bona marxa del negoci, tot i que puga quedar a l'ombra de la brillantor institucional d'un premi oficial. Ben merescut.

EDUARD RAMÍREZ

ENLLAÇOS ▾

LLIBRERIA

LLIBRERIA NOVIEM- BRE:

EL TRIOMF DE LA MÀ INVISIBLE (DE LES LLIBRETERES)

Amb l'arribada de 2015, la llibreria L'Àmbit, ubicada al carrer del Mestre Segarra de Benicàssim, va passar a dir-se *Noviembre*. Les seues fundadores, Mónica Bernat i Celia Puchol, van considerar que l'anterior denominació no funcionava en l'entorn digital en què començaven a endinsar-se amb l'estrena de la pàgina web i de la botiga en línia. El nou nom és, en part, un homenatge a la novel·la *Noviembre* (sic) de Luis Rodríguez, un escriptor càntabre que resideix a la localitat castellonenca a qui Bernat i Puchol van conèixer, abans que res, com a lector assidu a la llibreria i que prompte

esdevindria un amic. Però també funciona com un record del llunyà mes de 2004 en què l'establiment va obrir les seues portes. Enguany, onze tardors després, *Noviembre* ha rebut el Premi a la Llibreria més Innovadora que atorga anualment la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport.

Entre els mèrits de la llibreria destaca una aposta clara per potenciar-ne la presència a la Xarxa que es materialitza, especialment, en la pàgina web. Més enllà de servir com a punt d'exploració del catàleg, en la finestra digital de *Noviembre* trobem algunes propostes originals com la secció «Autor del mes» o els recorreguts temàtics dedicats,

per exemple, a la literatura romanesa o a l'art de caminar, que no són més que la translació a la Xarxa del que ja feien les responsables a l'espai físic de la llibreria. En esta nova etapa que van iniciar fa uns mesos, Bernat i Puchol tenen planejat fins i tot llançar-se al comerç de llibres electrònics amb l'adhesió, al llarg de 2016, a alguna de les plataformes que ja existeixen amb aquest propòsit. Però no hi ha dubte que la innovació més gran rau en el fet d'haver mantingut durant més d'una dècada l'essència d'una llibreria tradicional conjugada amb un esperit inquiet i un fons bibliogràfic ampli i variat, capaç d'aconterar públics molt diferents.

Un dels grans èxits de Novembre ha estat, com ocorre en molts establiments similars, l'organització regular d'activitats complementàries com ara presentacions de llibres, conferències, contacontes i tallers de lectura o la commemoració de dates especials. Entre els actes més singulars es troba el «Sopar dels 13», un àpat literari en què tretze persones aprofiten l'avinentsa per a parlar sobre literatura amb un únic requisit: que cadascú recomane un títol. Per què només tretze? Per una senzilla qüestió de dimensions. «Estem molt limitades per l'espai», explica Mónica Bernat, «no tenim un racó específic per a les activitats. Quan n'organitzem alguna es fa en la mateixa llibreria, que es paralitza. Com a conseqüència, no fas tantes coses com voldries».

La llibretera li lleva ferro al fet d'haver rebut el guardó. «Els premis sempre t'alegren», afirma, «però tampoc considere que fem res d' excepcional. Mantindre una llibreria t'ha d'agradar moltíssim, hi exigeix moltes hores. Els premis poden confirmar que vas en la bona direcció però a qui estem més agraïdes és als clients. Si no hi

haguera lectors, no podríem obrir cada dia la persiana». Amb onze anys de trajectòria, Noviembre ha sabut trobar el seu espai comercial en un municipi com Benicàssim, que es troba molt a prop de la capital castellonenca i que en l'època estival multiplica per cinc la seua població gràcies al turisme. «Els estius ens afavoreixen molt»,

explica Bernat, «tant de bo fóra sempre juliol i agost, són dos mesos molt importants. És molt gratificant veure com alguns clients repeteixen estiu rere estiu. No obstant això, no vivim només d'eixos dos mesos».

Darrere d'una llibreria corrent, que es deu –ni més ni menys– als habitants de Benicàssim i als seus nombrosos visitants, s'amaga un catàleg ampli i divers, que dona eixida també a les publicacions de les editorials més modestes. Noviembre és una llibreria generalista en el sentit que no està especialitzada en cap matèria en concret, però hi ha alguns gèneres, com la narrativa o la literatura infantil i juvenil, que destaquen en el seu fons. «També ens interessa la branca d'humanitats i, encara que no tinga tanta rotació comercial, procurem cuidar-la», afirma Bernat. Des que ella i Puchol van decidir llançar-se a l'aventura amb Noviembre, van tindre molt clara la importància de la riquesa en l'oferta bibliogràfica. «Des del principi vam apostar per la diversitat. Intentem atendre totes les editorials, també les xicotetes. Els nombres grossos es fan amb autors mediàtics i això, al seu temps, et permet oferir publicacions d'editorials no tan potents que també funcionen i donen molt de color», explica.

Hi ha una anècdota que representa bé la tirania que suposen, de vegades, els fenòmens editorials mediàtics per a una llibreria com Noviembre. El 2009 va ser un bon curs pel que fa als beneficis econòmics, però,

segons les encarregades de l'establiment, va ser també un període molt poc excitant. El mes de juliol d'aquell any, Destino va publicar en castellà *La reina en el palacio de las corrientes de aire*. Pocs mesos abans l'editorial havia importat al mercat estatal els títols *Los hombres que no amaban a las mujeres* y *La chica que soñaba con una cerilla y un bidón de gasolina*. Les tres obres conformaven *Millennium*, de l'escriptor

suec Stieg Larsson, una saga que va causar molt de rebombori en els mitjans de comunicació (David Fincher n'acabaria dirigint una pel·lícula *made in Hollywood*). «Va ser un estiu molt avorrit, només veníem volums de *Millennium*», recorda Mónica Bernat, que afegeix, a mode de broma, «podríem haver tancat la llibreria i haver deixat només una tauleta amb totes les entregues de la saga».

Més enllà de l'anècdota, les propietàries de Noviembre tenen clar que la seua supervivència és possible, en gran part, gràcies als grans fenòmens editorials. «Potser hi ha llibreries que poden prescindir d'aquests tipus d'autors. Depèn molt d'on estiga ubicat l'establiment; no és el mateix un poble que una superfície comercial o que el barri més modern de València. Per a nosaltres, és un luxe que no ens podem permetre», afirma Bernat. Això, però, no significa que tots els supervendes tinguen cabuda en el catàleg de la llibreria benicassuda. «Elegim nosaltres les publicacions, no ens arriben a través d'un servei de novetats automàtic», explica l'encarregada, que considera que la riquesa de les llibreries es troba precisament en la diversitat dels seus fons, resultat de la tria meticulosa que cada llibreter ha de realitzar per tal d'omplir el seu establiment i diferenciar-lo dels altres. I aquest és, segurament, el valor més gran de Noviembre: la mà invisible de Mónica Bernat i Celia Puchol que, amb cura i dedicació, han aconseguit imprimir una personalitat pròpia en la seua proposta.

FELIP PINEDA

ENLLAÇOS

MALOTA Y LA LECTURA COMO REFUGIO

En una entrevista reciente, la ilustradora **Mar Hernández, Malota**, definía la lectura como un refugio contra las miserias de la vida. Aquel símil, lejos de quedarse en un titular afortunado, propició una reflexión más profunda acerca de la cultura como reconstituyente anímico, del autoconocimiento como la mejor de las compañías y del hedonismo como la manera más inteligente de vivir. Una reflexión traducida ahora gráficamente en el cartel que la ilustradora ha elaborado para los premios 2015 a los libros mejor editados y a las librerías valencianas que otorga la Generalitat Valenciana.

Malota compone una escena apacible, casi onírica, en la que una mujer aparece leyendo sentada en el suelo de una pequeña ciudad. Con una leve sonrisa, se encuentra ensimismada en la lectura mientras utiliza su pierna flexionada a modo de atril. A juzgar por su tamaño en relación con las casas y a los árboles que la rodean, no sabemos si se trata de una gigante –quizás alguien grande y fuerte gracias a la sana costumbre de leer– o si, por el contrario, se trata de una mujer de estatura corriente situada en un lugar idealizado fuera del tiempo y del espacio. Lo que sí que sabemos es que

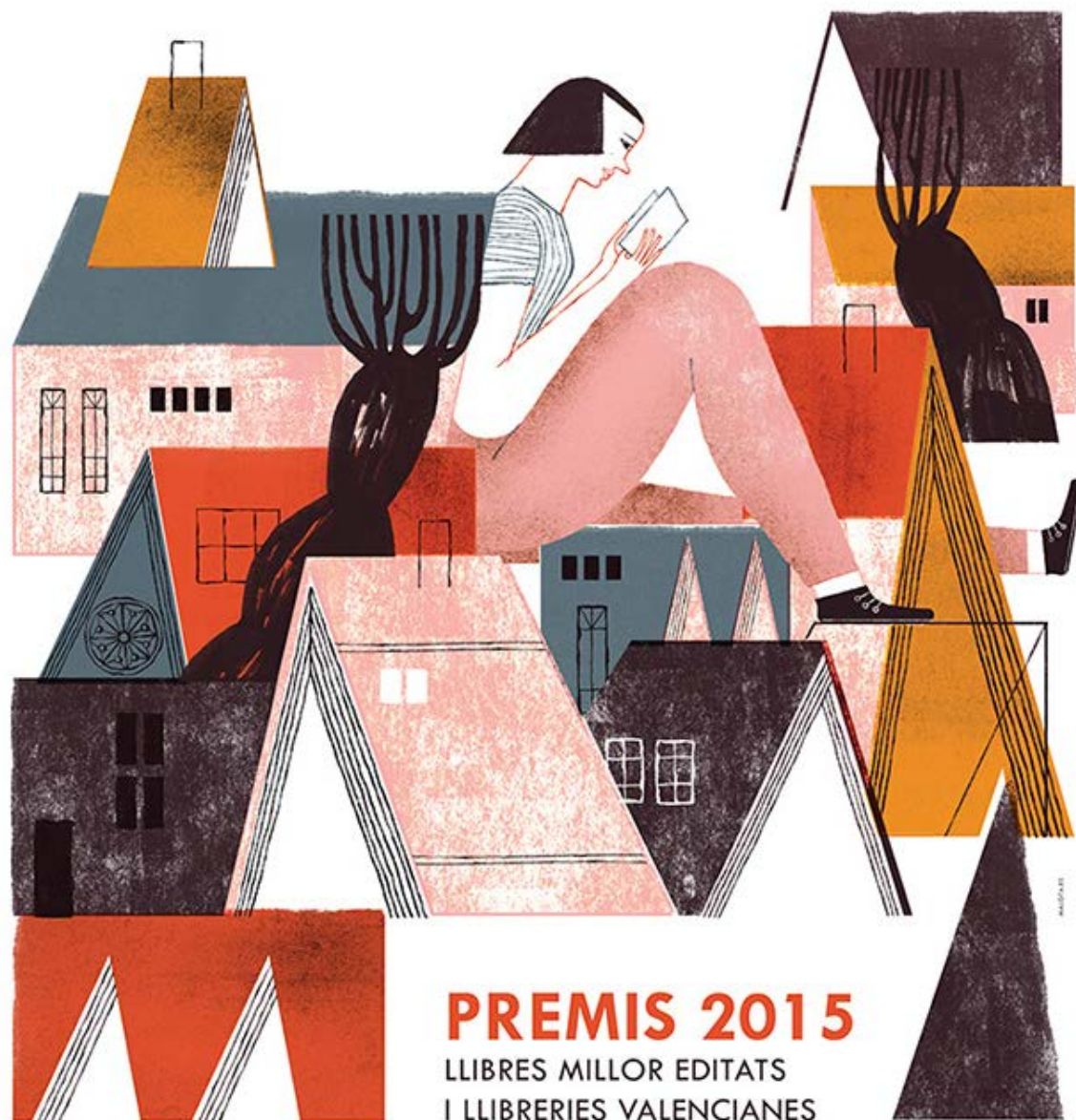
todas esas casas de tejados de libros de colores y esos árboles de troncos robustos nos trasladan a un lugar fabuloso, sereno y muchas veces añorado.

Como un eco ensordecedor nos sobrevienen los recuerdos de esos momentos en los que, como la protagonista de la imagen, hemos conseguido apearnos de la vorágine de nuestras vidas ocupadas, tapando los relojes y desconectándonos de todo lo conectado para abandonarnos al disfrute de la lectura. Esos momentos felices se entrelazan en nuestra cabeza con las voces de otras personas que nos inculcaron su amor por la lectura: la biblioteca como el hogar putativo de tipos como Bukowski o como la idea más plausible de paraíso según Borges; los libros como la mejor compañía que Thoreau llevaría consigo a una cabaña solitaria o como objetos en los que Walter Benjamin estaría dispuesto a habitar. Autores que, como Malota, hicieron de la lectura su refugio para sobrevivir a las miserias de la vida. No creo que haya mejor homenaje a los premiados que empezar a construir, con sus libros, nuevos refugios de tejados de colores.

MANUEL GARRIDO

Mar Hernández, Malota (Jaén, 1980) es ilustradora y doctora en Bellas Artes por la Universidad Politécnica de Valencia, en la que trabaja como profesora de ilustración. Malota es una ilustradora versátil que ha trabajado en diferentes campos como el editorial, prensa, publicidad, audiovisual y producto. Sus ilustraciones coloristas han servido para dar voz a proyectos de clientes como Samsung, Private, The Wall Street Journal, Variety Magazine (EE UU), FoodService & Hospitality Magazine (Canadá), Open Skies Magazine (Emiratos Árabes), Vioro Magazine (Italia) o Wolkswagen (Alemania), y ha sido expuesta en galerías de arte y museos en España, México, EE UU, Costa Rica, Brasil, Chile, China, Alemania e Italia. También ha publicado recientemente los títulos *Gordito* (Ed. Sallybooks) y *Hacia Ningún Lugar* (Sí-mientes Editores) libro que ha recibido tres premios Anuario de Oro y el Premio al Mejor Libro Ilustrado 2013, otorgado por la Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana.

www.malota.es

PREMIS 2015

LLIBRES MILLOR EDITATS
I LLIBRERIES VALENCIANES

Quatre Japó • 2015-2016

ALBERTO